

Cirkev a tyrania zákonov alebo zákony tyranie

Don Claude Barthe

29. mája 2021 ✝ Cirkev

Zdroj: wikimedia commons

Kandidatúra katolíka Joea Bidena na prezidenta USA, ktorý naďalej obhajuje právo na potrat, rozdelila Cirkev: kňaz mu odmietol podať sväté prijímanie v kostole v Južnej Karolíne; naopak, nový kardinál Washingtonu Wilton Gregory potvrdil, že on veru Bidenovi neodmietne Eucharistiu; arcibiskup Charles J. Chaput, emeritný arcibiskup z Filadelfie, verejne vyhlásil, že činy Joea Bidena ukazujú, že nie je v spoločenstve s Cirkvou.

Je zrejmé, že najbezprostrednejším problémom Cirkvi v moderných demokraciách sú tyranské zákony, či už sú trestné alebo iba nespravodlivé. Ale mimo odmietnutia tyranských zákonov ľuďom tejto doby vyvstáva všeobecnejší problém života v tyranii. V tomto ohľade Cirkev a iba Cirkev dnes môže zaistiť, aby pravda žiarila „ako lampa v temnom mieste, kým nesvitne deň“. (2Pt 1,19)

Polutovaniahodné akceptovanie právnického pozitivizmu katolíckmi

Dnešná katolícka *vulgata* spočíva na oddelení politickej oblasti, ktorá je údajne morálne neutrálna, jednoducho pozitívna a od oblasti svedomia jednotlivca, čo je dichotómia vyjadrená napríklad o. Alainom Thomassetom, profesorom morálnej teológie v Centre Sèvres v Paríži: „*Ako kresťan môže starosta osobne nesúhlasiť so zákonom o manželstvách osôb rovnakého pohlavia, ale ako zvolený verejný činiteľ má aj povinnosti voči zákonu, ktorý musí každý rešpektovať a ktorého uplatňovanie musí presadzovať.*“ [1]

Sme tisíc míľ ďaleko od toho, čo povedal Pius XII. Napríklad: „*Samotná skutočnosť, že zákonodarná moc deklaruje zákon ako záväznú normu v štáte – skutočnosť, ktorú posudzujeme iba samu o sebe – nestačí na vytvorenie autentického práva. „Kritérium prostého faktu“ platí iba pre toho, kto je Autorom a Najvyšším pravidlom každého práva – pre Boha. Aplikovať ho bez výnimky a definitívne na ľudského zákonodarcu, akoby jeho zákon bol najvyšším zákonom, je chybou právneho pozitivizmu vo vlastnom a technickom zmysle tohto pojmu: omyl, ktorý je základom štátneho absolutizmu a prakticky znamená zbožštenie samotného štátu.*“ [2] Ako pripomenul

svätý Tomáš, v skutočnosti: „Každý ustanovený ľudský zákon má hodnotu práva v rozsahu, v akom sa odvíja od prirodzeného zákona, ale ak by sa od neho v určitom okamihu odchýlil, už by to nebol zákon, ale jeho deformácia.“ [3] Z toho vyplýva, že „nespravodlivé zákony sú skôr formou násilia než zákonmi“, ktoré nezaväzujú. [4]

Aby sme dobre pochopili tento bod, je potrebné považovať zákony, na rozdiel od moderných systémov, za také, aké majú byť, teda za privilegované nástroje spravodlivej organizácie mesta, prostredníctvom ktorých tí, čo vládnu, určujú „pravidlo a mieru“ konania občanov. Týmto spôsobom organizujú to, pre čo je mesto ľudí stvorené: dobrý život, dobro pokoja, úctu k tomu, čo je správne, čestný život v harmonickom intelektuálnom a morálnom rozvoji.

Podstata zákona hodného tohto pomenovania spočíva v podstate mesta, ktorého existencia zodpovedá požiadavke prirodzenosti človeka. [5] „Bez toho nemôžu ľudia dosiahnuť svoj cieľ chápaný v jeho najvyšších aspektoch. Poskytuje im nielen materiálne statky, ale aj prostriedky na rozvoj vlastného intelektuálneho života až po kontempláciu, po konečnú Božiu pravdu, a to je dôvod, prečo svätý Tomáš súhlasí s gréckym Aristotelom, podľa ktorého je politika najbožskejšia zo všetkých umení. Politika vedie človeka k jeho cieľu, najprv v politickom priateľstve a tiež v náboženskom živote, hoci kontemplatívni ľudia v istom zmysle prerastajú rámec života mesta. Práve na túto pomoc, ktorú mesto poskytuje človeku, sa musí vzťahovať to, čo hovorí svätý Tomáš o funkciách ľudského práva.“ [6]

Tomu je dnes ťažké porozumieť, hoci len v teoretickej rovine. Človek sa svojím životom ocitá v určitom počte vzťahov, ktoré mu ukladajú povinnosti zadostučiniť spravodlivosti vo všetkom, čo od mesta dostáva, vzdelanie, jazyk, dobrá všetkého druhu. Naplnením tejto spravodlivosti v praxi uplatňuje svoje cnosti a dospieva k svojmu cieľu. Zákony, ktoré sú svojou prirodzenosťou vychovávateľské, sú iba inštruktormi, ktorí ho nútia, aby sa vzdával sebestva, ku ktorému jeho prirodzenosť, zranená hriechom, inklinuje. Účelom zákona je v konečnom dôsledku podpora dobra a trestanie zla: „Kvôli Pánovi sa podriaďujte každej ľudskej ustanovizni: či už kráľovi ako najvyššiemu, alebo miestodržiteľom ako tým, ktorých on posiela trestať zločincov a chváliť dobrých“ (1Pt 2,13–14), alebo ešte: „Ved' ona je Božou služobníčkou pre tvoje dobro. Ale ak robíš zle, potom sa boj, lebo nie nadarmo nosíš meč; je Božou služobníčkou, vykonávatelkou hnevu na tom, kto robí zle.“ (Rim 13, 4–5) Účelom legislatívneho aparátu je vytvoriť morálny poriadok v nepolemickom a skutočne najhlbšom zmysle slova. [7]

Prevrátenie pojmu spoločné dobro

Lavína tyranských zákonov, ktoré podkopávajú základy prirodzenej rodiny (rozvod, zrovnoprávnenie zákonných synov s mimomanželskými, povolenie antikoncepcie, legalizácia potratov, homosexuálne „manželstvo“, rôzne postupy umelého oplodnenia atď.) **odstraňuje akékoľvek zdanie obsahu pripomínajúce spoločné dobro.** Sociálna náuka Cirkvi od čias *Rerum Novarum* neustále upozorňuje na poškodzovanie spoločného dobra v ekonomike moderným individualizmom a ekonomickým liberalizmom. To isté však, čo je ešte závažnejšie, platí aj v rodinnej sfére, v druhom aspekte individualizmu a liberalizmu.

Pápež o *Rerum novarum* píše: „V politickom a občianskom poriadku majú zákony za cieľ spoločné dobro, ktoré nie je diktované vôľou a klamlivým úsudkom davu, ale pravdou a spravodlivosťou. Tu sa dostáva vládnej autorite posvätenie, presahujúce čisto ľudskú hodnotu,

a práve tým je chránená pred odchýlením sa z chodníka spravodlivosti alebo pred prekročením miery vo výkone moci. Poslušnosť poddaných ide ruka v ruku so cťou a dôstojnosťou, pretože nejde o podriadenie sa človeka človeku, ale podriadenie sa vôli Boha, ktorý svoju vládu vykonáva skrze človeka.“ [8] Určite sa nachádzame v prirodzenej, nie nadprirodzenej oblasti, ale **v jej rámci vykonávaná autorita má posvätný charakter**. Snaha o spoločné dobro, „*cieľ a kritérium kritéria politického života*“ [9], musí umožniť občanom prístup k spásu duše, ktorú im ponúka Cirkev, Kristova Nevesta.

Musí hľadať prirodzené spoločné dobro, „*dobro konečné v poriadku ľudských vecí, cieľ mesta či politiky*“ [10] v súčasných bioetických legislatívnych ustanoveniach, ktoré bez konca porušujú predchádzajúce zákony? Čo ostáva z „dobrého života“, z ktorého mali mať prospech všetci, ktorí sa organizovali v danej politickej spoločnosti? „*Ak sa totiž ľudia spájajú, robia to preto, aby viedli dobrý život, ktorý by každý z nich, ak by zostal izolovaný, nemohol dosiahnuť. Ale dobrý život je život cnostný. Cnostný život je preto cieľom, pre ktorý sa ľudia v spoločnosti spájajú.*“ [11] V tomto však zostáva na nekonečne nižšej úrovni, než nadprirodzený život zverený Cirkvi. Napriek tomu zlé zákony strhávajú ľudí do záhuby a zatemňujú Zjavenie. A keďže človek je duch a telo, do tohto všeobecného rozumového (morálneho) dobra, ktoré poskytuje spoločenstvo, patria dobrá tela (zdravie, vonkajšie dobrá potrebné na obživu), ale aj nahromadené dedičstvo ľudských a kultúrnych hodnôt. [12]

Nezastupiteľné svedectvo učiacej Cirkvi

Stačí, ak pastieri Cirkvi, pápež a biskupi, odsudzujú nespravodlivé zákony? Nemala by toto odsúdenie sprevádzať radikálnejšia kritika odvolávajúca sa na všeobecné zásady, ktoré riadia život mesta? Nikto mimo hierarchickej Cirkvi to dnes nie je schopný efektívne robiť.

Pretože dnes, v dôsledku množiacich sa tyranských zákonov, sa nemôžeme nepozastaviť nad tyraniou tej istej mestskej vlády, ktorá poškodzuje úsilie o spoločné dobro. Svätý Tomáš sa zaoberá „tyranmi“, ktorí okrem presadzovania zákona, ktorý je v rozpore so spoločným dobrom, ho radikálne poškodzujú zameraním sa na svoj osobný prospech. [13] Tu však máme do činenia so štátmi „nového práva“ (pomenovanie dané Levom XIII. modernému inštitucionálnemu systému v encyklike *Immortale Dei*), ktoré neuznávajú transcenciu prirodzeného zákona a ktoré bude potrebné dôkladnejšie prediskutovať z hľadiska vzťahov medzi Cirkvou a štátom.

Je pravda, že tieto štáty môžu napriek všetkému integrovať do svojej legislatívy určitý rešpekt k prirodzenému zákonu. Republikánske manželstvá tak vo Francúzsku zachovali model prirodzeného manželstva, ktorý sa postupne zhoršoval. [14] Pius XII. vo vyššie uvedenom prejave pred Rímskou rotou taktiež poznamenal: „*19. storočie nesie veľkú zodpovednosť za právny pozitivizmus. Ak sa jeho dôsledky v legislatíve prejavovali v celej svojej závažnosti pomaly a postupne, bolo to preto, lebo kultúra bola stále preniknutá kresťanskou minulosťou a takmer všade sa predstavitelia kresťanského myslenia mohli v zákonodarných zboroch ozývať.*“ [15]

Stručne povedané, nástupcovia apoštolov by mali skrátka jasne vyjadriť a šíriť slová Jána Pavla II: „**Demokracia bez hodnôt sa rýchlo premieňa na jasnú alebo kamuflovanú totalitu.**“ [16] Aj keď táto „kamuflovaná totalita“ nemá gulagy, predsa len núti kresťanov žiť pod uniformným despotizmom, ktorý je pre spásu duší možno nebezpečnejší ako sovietska totalita. Kto iný než Kristovi

zástupcovia môže vychovávať kresťanov, aby prežili a komunikovali v takejto situácii čoraz intenzívnejšieho spoločenského útlaku?

[1] Webová stránka *La Croix*, In: Lexique: «*Désobéir à la loi parce qu'on est chrétien?*»

(Nerešpektovať zákon, pretože je človek kresťan?)

[2] Pius XII., *Prejav pred Tribunálom Rímskej rotty*, 13. novembra 1949.

[3] *Somma theologica*, Ia IIæ, q. 95, a. 2.

[4] q. 96 a. 4.

[5] „Ľudská bytosť je od prírody súčasťou kolektívu, ktorý jej ponúka prostriedky na dobrý život.“

(Aristoteles, *Komentár k Aristotelovej Nikomachejskej etike*, lekcia 1, č. 4). „Je zrejmé, že mesto je súčasťou prírodných vecí a že človek je od prírody politickým zvieraťom.“ (*Les Politiques* (Politici), I, 2, 1252 a, Garnier-Flammarion, 1990, str. 90).

[6] Michel Bastit, *Naissance de la loi moderne. La pensée de la loi de saint Thomas à Suarez* (Zrod moderného práva. Myšlienky o zákone od Svätého Tomáša po Suareza), Puf, 1990, str. 114–115.

[7] „Je nevyhnutné, aby právny poriadok bol opäť spätý s morálnym poriadkom a nedovolil si prekračovať jeho hranice. Teraz je morálny poriadok podstatne založený na Bohu, na jeho vôli, na jeho svätosti, na jeho bytí. Dokonca ani najhlbšia alebo najmúdrejšia právna veda by nedokázala uviesť nijaké iné kritérium, odlíšiť nespravodlivé zákony od zákonov spravodlivých, jednoduché zákonné právo od skutočného práva, okrem kritéria vnímaného na základe rozumu o prirodzenosti vecí a človeka, o kritériu zákona, ktoré Stvoriteľ vpísal do srdca človeka a ktoré je výslovne potvrdené Zjavením.“ (Pius XII., *Príhovor Rímskej rote* z 13. novembra 1949, citovaný vyššie).

[8] *Immortale Dei*, 1. november 1885.

[9] Ján Pavol II., *Evangelium vitæ*, č. 70.

[10] Svätý Tomáš, *Commentario ai libri di Politica di Aristotele*, citovaný Françoisom Daguetom, *Du politique chez Thomas d'Aquin* (Politika v diele Tomáša Akvinského), Vrin, 2015, str. 60.

[11] *De Regno*, kniha 1, kapitola 14, Pozri: François Daguet, *Du politique chez Thomas d'Aquin*, Vrin, 2015, str. 60–65.

[12] Pozri Louis Lachance, *L'humanisme politique de saint Thomas d'Aquin* (Politický humanizmus svätého Tomáša Akvinského), Quentin Moreau, 2014, str. 314–321.

[13] Pozri napr. *De Regno*, l. 1, č. 3.

[14] Marc Guelfucci, *Éléments pour une définition du mariage* (Elementi per una definizione di matrimonio), Thèse Université Panthéon-Assas, 2008.

[15] 13. november 1949.

[16] *Centesimus annus*, 1. mája 1991, č. 46 a *Veritatis splendor*, 6. augusta 1993, č. 101.

Zdroj: resnovae.fr

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/cirkev-a-tyrania-zakonov-alebo-zakony-tyranie/>